

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N32

09.07.2021

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: დაბა ფასანაურის საკანალიზაციო სისტემის და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა-ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“ (თბილისი, ვაჟა-ფშაველას გამ.N76);

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: დუშეთის მუნიციპალიტეტი, დაბა ფასანაური;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 05.05.2021;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ჯეოკონი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილია დაბა ფასანაურის საკანალიზაციო სისტემის და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა-ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, პროექტი ითვალისწინებს დაბა ფასანაურის ტერიტორიისთვის საკანალიზაციო სისტემებისა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობას. ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის საპროექტო წარმადობა იქნება 1330 მ³/სთ-ში. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, წყალარინების ქსელი და გამწმენდი ნაგებობა მოემსახურება დაბა ფასანაურის მოსახლეობის 100%-ს. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, დაბა ფასანაურში ამჟამად ცხოვრობს- 1148 კაცი და 442 კომლი.

საკვლევი ზონა მდებარეობს დუშეთის მუნიციპალიტეტში, მდ. არაგვის ხეობაში და მოიცავს დაბა ფასანაურის ტერიტორიას. გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა გათვალისწინებულია მდ. არაგვის მარცხენა მხარეს ჭალის ტერასაზე. საპროექტო ტერიტორიის GPS კოორდინატებია: X= 474214 და Y = 4686683; X= 474265 და Y = 4686628; X= 474213 და Y = 4686581; X= 474162; Y = 4686636. საპროექტო ნაკვეთის საკადასტრო კოდი - 71.53.07.051. საპროექტო ტერიტორიიდან პირდაპირი მანძილი უახლოეს მოსახლემდე დაახლოებით 120 მ-ს შეადგენს.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია პროექტის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივა და გამწმენდი ნაგებობების განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, წინასაპროექტო ეტაპზე განხილული იყო გამწმენდი ნაგებობების განთავსების რამდენიმე ვარიანტი, თუმცა საბოლოოდ - დასახლებული პუნქტიდან დაშორების, მდგრადი გეოლოგიური პირობების, ანთროპოგენური გარემოს, მისასვლელი გზების არსებობის და ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების დაბალი რისკების გათვალისწინებით შერჩეულ იქნა ზემოაღნიშნული ტერიტორია. გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა დაგეგმილია მდ. არაგვის უშუალო სიახლოვეს, რომელიც შესაძლოა წარმოადგენდეს მდინარის კალაპოტს. საპროექტო

ტერიტორიაზე ძირითადად წარმოდგენილია მდინარისპირა ჭალისთვის დამახასიათებელი ბალახეული საფარი, ნაკვეთი თავისუფალია ხე-მცენარეებისაგან.

გამწმენდი ნაგებობის საპროექტო ტერიტორიაზე მდინარის ეროზიული გარეცხვისაგან დაცვის მიზნით გათვალისწინებულია დამცავი ქვანაყარი ბერმის მოწყობა მდინარის კალაპოტის სიახლოვეს, გამწმენდის შენობასა და კალაპოტს შორის ჩრდილო-დასავლეთის მხრიდან. ქვანაყარი ბერმის კოორდინატებია $X=474157$ და $Y = 4686648$; $X= 474209$ და $Y = 4686695$; $X=474356$ და $Y = 4686733$.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ინფორმაცია წყალარინების სისტემის არსებული მდგომარეობის შესახებ. წარმოდგენილი საინფორმაციო ცხრილის მიხედვით, დაბა ფასანაურის ქუჩებზე კოლექტორული სისტემა ძირითადად აშენდა 2010 წელს. გამყვანი კოლექტორი ნაწილობრივ აშენდა გასული საუკუნის 60-იან წლებში $D=200-250$ მმ-იანი აზბესტ-ბეტონის მილებისაგან, რომელთა უმრავლესობა წარმოადგენს აზბესტ-ცემენტის მილებს. სისტემა გამოსულია მწყობრიდან და არ ფუნქციონირებს, ხოლო ჭები ამოვსებულია. მოწყობილი არ არის გამწმენდი ნაგებობა და საკანალიზაციო წყლები გაუწმინდავად ჩაედინება მდინარე არაგვში (თეთრი და შავი არაგვის შერწყმის მიმდებარედ). პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი არ არის არსებული წყალარინების სისტემა დემონტაჟი.

შესასრულებელი საპროექტო სამუშაოები მოიცავს: წყალარინების მაგისტრალური კოლექტორის, ქსელებისა და დამაკავშირებელი ობიექტების, სატუმბი სადგურების (საჭიროების შემთხვევაში), გზის/რკინიგზის/მდინარის და სხვა ბუნებრივი თუ ხელოვნური გადაკვეთების დეტალურ დაპროექტებას. წყალარინების მაგისტრალური მილსადენი განთავსებული იქნება ცენტრალურ და შიდა მისასვლელ გზებზე.

პროექტის მიხედვით დაგეგმილია ჩამდინარე წყლების სრული ბიოლოგიური გამწმენდი თანამედროვე ტექნოლოგიით აღჭურვილი ნაგებობის განთავსება. ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობა დაფუძნებულია აერობული გააქტივებული ლამის ტექნოლოგიაზე, რომელიც გულისხმობს მავნე მინარევების ბიოლოგიურ გაწმენდას, კერძოდ:

- პირველადი გაწმენდა- ცხაური, ქვიშის დამჭერი, გამთანაბრებელი ავზი;
- მეორადი გაწმენდა-აერობული ნიტრიფიკაციისა და დენიტრიფიკაციის რეაქტორი, კოაგულანტით ფოსფორის მოშორება, სალექარი;
- მესამეული გაწმენდა-ულტრაფილტრაციის სისტემა, რომელიც 0,02 მიკრონის ფორებში ატარებს წყალს, ამორებს ჟბმ, ჟქმ, შეწონილ ნაწილაკებს, ბაქტერიებს, ვირუსებს. წყლის აერაციით გამავალ ნაკადში უზრუნველყოფილია 4 მგ/ლ ჟანგბადის კონცენტრაცია.

პროექტით გათვალისწინებულია, ასევე სალამე მოედანის მოწყობა. სალამე მოედანის კოორდინატებია: $X= 474240$ და $Y = 4686641$; $X= 474245$ და $Y = 4686635$; $X= 474236$ და $Y = 4686627$; $X= 474231$ და $Y = 4686633$. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სალამე მოედანზე გროვდება ამოღებული ლამი და ხდება მისი გაუწყლოება. შემდგომ ხდება აღნიშნული ლამის კომპოსტირება ან გადაიტანება ნარჩენების პოლიგონზე.

გამწმენდი ნაგებობის ოპერირების ფაზაზე გაწმენდილი ჩამდინარე წყლების ჩაშვება დაგეგმილია მდ. არაგვში. გაწმენდილი წყლის ჩაშვების GPS კოორდინატებია $X= 474151$ და $Y = 4686654$. ავარიული დაზიანების ან/და გამორთვის შემთხვევაში, მოცულობითი ნაგებობის კონსტრუქცია იძლევა საშუალებას, 72 საათის განმავლობაში დაყოვნდეს გაუწმენდავი ჩამდინარე წყლები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, ასევე სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და საქმიანობის განხორციელების სიახლოვეს ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში. ზემოაღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა გაიმართა 2021 წლის 31 მაისს, 14:00 საათზე, დაბა ფასანაურის კულტურის სახლში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „ჯეოკონის“, შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“, დაბა ფასანაურის ადმინისტრაციული ერთეულის წარმომადგენლები და დაბის მაცხოვრებლები. საჯარო განხილვაზე დამსწრეთა მხრიდან გამოითქვა შენიშვნა პროექტის ტექნიკურ ნაწილთან დაკავშირებით. კერძოდ, აღინიშნა რომ ნადიბაიძის ქუჩა არ არის პროექტში გათვალისწინებული, შესაბამისად მოცემული ქუჩის მაცხოვრებლები რჩებიან საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის გარეშე. საკითხთან დაკავშირებით კომენტარი გააკეთა კომპანიის წარმომადგენელმა, რომელმაც განმარტა რომ საჯარო რეესტრის მონაცემების მიხედვით აღნიშნული დასახლება არ ხვდება დაბა ფასანაურის საზღვრებს შიგნით, ხოლო ტექნიკური დავალება ითვალისწინებს მხოლოდ დაბა ფასანაურის ადმინისტრაციული საზღვრების შიგნით არსებული მაცხოვრებლების უზრუნველყოფას საკანალიზაციო სისტემითა და გამწმენდი ნაგებობით. ამასთან, ნადიბაიძის ქუჩის მაცხოვრებლებს მისცა რეკომენდაცია საკითხთან დაკავშირებით ოფიციალური წერილით მიემართათ მუნიციპალიტეტის მერიისთვის და შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიისთვის“.

დაგეგმილი საქმიანობის სკოპინგის განცხადებასთან დაკავშირებული წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროში არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად, მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- დაგეგმილი საქმიანობის აღწერა. მათ შორის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი წყალარინების მაგისტრალური მილსადენისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის დეტალური აღწერა;
- საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
- საკანალიზაციო სისტემისა და საპროექტო გამწმენდი ნაგებობის გენ-გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- საკანალიზაციო ქსელისა და გამწმენდი ნაგებობის სქემატური ნახაზები;
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის აღწერა, საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო კოდი, საკანალიზაციო ქსელისა და გამწმენდი ნაგებობის SHP ფაილები, GPS კოორდინატები;
- გამწმენდი ნაგებობის საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა), მდინარის აქტიურ კალაპოტამდე - მდებარეობის მითითებით;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები დეტალურად, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივა, საპროექტო ტერიტორიის ყველა გონივრული ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივა;
- წარმოდგენილ იქნეს დეტალური ინფორმაცია საკანალიზაციო წყლების შეკრების, გამწმენდ ნაგებობაზე მიწოდების და ჩამდინარე წყლების გაწმენდის ტექნოლოგიური სქემის/ციკლის შესახებ;
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის პარამეტრები;
- დაბა ფსანაურის მოსახლეობის ზრდის დინამიკის მაჩვენებლები, ასევე წყალმოთხოვნილების ზრდის დინამიკა და შესაბამისად ჩამდინარე წყლების რაოდენობის დინამიკა.
- საკანალიზაციო სისტემის სიგრძე და განაშენიანების ფართობი;
- საპროექტო გამწმენდი ნაგებობის ტიპი, წარმადობა, სიმძლავრე, გაწმენდის ეფექტურობა;
- გაწმენდის შერჩეული ტექნოლოგიის (აქტიური ლამის მეთოდით) დეტალური აღწერა. მათ შორის შერჩეული მეთოდის ეფექტურობის შესახებ ინფორმაცია;
- გაწმენდილი წყლის ჩაშვების ადგილის GPS კოორდინატები;
- წარმოქმნილი ლამის კლასიფიკაცია და მისი მართვის საკითხების აღწერა დეტალურად. მათ შორის დროებითი დასაწყობების ტერიტორიის აღწერა; ტრანსპორტირების, გაუწყლოვანების, დასტაბილურების, შესქელებისა და საბოლოო მართვის ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- წარმოქმნილი ლამის კომპოსტირების შემთხვევაში, კომპოსტირების პროცესის ტექნოლოგიური სქემის აღწერა;
- პროექტით გათვალისწინებული სალექარის მოწყობის გეგმა, პარამეტრები და გაწმენდის ეფექტურობა;

- ინფორმაცია საკანალიზაციო სისტემით მდინარის გადაკვეთის წერტილების შესახებ. არსებობის შემთხვევაში, ტექნიკური გადაწყვეტითა და კოორდინატების მითითებით;
- გამწმენდი ნაგებობის ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქნილი არასასიამოვნო სუნის გავრცელებასთან დაკავშირებული საკითხები;
- დაბინძურებული ჩამონადენი წყლის შემადგენლობა - გაწმენდამდე და გაწმენდის შემდეგ, შესაბამისი დასაშვები ნორმების მითითებით;
- გაუთვალისწინებელ შემთხვევებში, წყლის მაქსიმალური მოდინების დროს ავარიული სიტუაციის მართვის საკითხების შესახებ ინფორმაცია;
- მოწყობის და ექსპლუატაციის პერიოდში წყალმარაგება-წყალარინების საკითხები;
- დეტალური ინფორმაცია საპროექტო გამწმენდი ნაგებობის პერიმეტრზე წარმოქნილი სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ჰიდროტექნიკური ნაგებობის (ქვანაყარი ბერმა) მოწყობის შესახებ. ჰიდროტექნიკური ნაგებობის პარამეტრებისა და ეფექტურობის შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოების შესახებ, მათ შორის:
  - მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
  - მოწყობის შემთხვევაში, ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკის შესახებ (მოწყობის ადგილის GPS კოორდინატების მითითებით);
  - ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოებში გამოყენებული ტექნიკის შესახებ;
  - სამშენებლო სამუშაოების გეგმა-გრაფიკი;
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და ადგილობრივების წილი;
- გამწმენდის მოწყობის ტერიტორიის საკუთრების ან სარგებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- გამწმენდი ნაგებობის პერიმეტრზე გამწვანებითი სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია.

4.1. საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე ჩატარებული გეოლოგიური, ჰიდროლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია), გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა, სეისმური პირობები, ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);
- საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის შედეგები, დასკვნები და რეკომენდაციები;
- მდინარე არაგვის ჰიდროლოგია;
- დეტალური ინფორმაცია საპროექტო მონაკვეთზე წყლის მაქსიმალური ხარჯის და მაქსიმალური დონეების შესახებ (წყალდიდობის და წყალმოვარდნის პერიოდში);

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე, მათ შორის:
  - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენგეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში;
  - ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები;
  - ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გეგმა;
  - **ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის (ზდგ) ნორმების პროექტი;**
- გამწმენდი ნაგებობიდან უახლოესი დასახლებული პუნქტის მდებარეობის გათვალისწინებით, წარმოდგენილი უნდა იქნეს არასასიამოვნო სუნის გავრცელებასთან დაკავშირებული ზემოქმედების საკითხები და შესაბამისი შემარბილებელი/პრევენციული ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე (მდ. არაგვი), ამასთან მოცემული უნდა იყოს ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი, პრევენციული ღონისძიებები;
- გამწმენდი ნაგებობის ექსპლუატაციაში შესვლის შემდეგ მდ. არაგვის წყლის ხარისხის რეგულარული მონიტორინგის განხორციელების შესახებ ინფორმაცია;
- **ჩამდინარე წყლებთან ერთად ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი;**
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე, მათ შორის ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მართვის საკითხები, დასაწყობების ადგილების მითითებით;
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, მათ შორის გეოლოგიური რისკების განვითარების შესახებ ინფორმაცია;
- საშიში ჰიდროლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე. მათ შორის გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს:
  - სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეებზე, ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო

ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;

- მდინარის (მდ. არაგვი) იქთიოფაუნაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება პროექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპისათვის;
- ბიომრავალფეროვნების კვლევის შედეგები წარმოდგენილ იქნას ფოტომასალასთან ერთად;
- კვლევების შედეგების საფუძველზე, შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებების თავი და მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება;
- არსებულ საქმიანობასთან ან დაგეგმილ საქმიანობასთან კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ინფორმაცია მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა - შესაბამისი საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის პერიოდის, პროგრამის და ა.შ მითითებით;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა, მათ შორის გამწმენდი ნაგებობის ავარიული გაჩერების შემთხვევაში მდინარის დაბინძურების პრევენციის მიზნით განსაზღვრული ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;

6. შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- გამწმენდი ნაგებობის საპროექტო ტერიტორიის ვიზუალური დათვალიერების შედეგად დადგინდა, რომ საპროექტო ნაგებობის განთავსება დაგეგმილია მდ. არაგვის უშუალო სიახლოვეს, რომელიც შესაძლოა წარმოადგენდეს მდინარის კალაპოტს. აღნიშნული გარემოების გათვალისწინებით გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს მოსალოდნელი წყალდიდობის და წყალმოვარდნის, მათ შორის ტერიტორიის დატბორვის საშიშროების შესახებ დეტალური ინფორმაცია. წარმოდგენილი უნდა იყოს ასევე ტერიტორიის დაცვის საინჟინრო ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის შერჩეული საინჟინრო გადაწყვეტის ეფექტურობის დასაბუთება;

- არ არის დაკონკრეტებული ჩამდინარე წყლების ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობის ეფექტურობის ხარისხი. საჭიროა გამწმენდის ეფექტურობა შეესაბამებოდეს სასმელ-სამეურნეო წყალსარგებლობის კატეგორიის ობიექტში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციებს (საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის დადგენილება N425- „საქართველოს ზედაპირული წყლების დაბინძურებისაგან დაცვის ტექნიკური რეგლამენტი“).
  - შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“ დამატებით გეგმავს ქ. დუშეთში, დაბა ჟინვალში და დაბა გუდაურში გამწმენდიდან გამოსული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებას მდინარე არაგვის სხვადასხვა ნაწილში, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ზემოქმედება. შესაბამისად გზშ-ს ეტაპზე დეტალურად უნდა იყოს შეფასებული კუმულაციური ზემოქმედება;
  - სკოპინგის ანგარიშში (5.2 შემარბილებელი ღონისძიებები) მოცემული ინფორმაციით სანიაღვრე წყლები შესაძლებელია ჩაშვებული იყოს მდ. ლოჭინის აუზში. საპროექტო ტერიტორიის მდებარეობის გათვალისწინებით აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას;
  - გზშ-ის ანგარიშში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით. გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული საკითხის შესახებ ინფორმაცია შესაბამისი თანმიმდევრობით.
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად, ერთიანი ცხრილის სახით.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილ - დაბა ფასანაურის საკანალიზაციო სისტემის და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პროექტზე სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.